

PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
MAŁGORZTA KRASNODĘBSKA - TOMKIEL

DDK-61-22/08/JO/SN

Warszawa, dn. 17 marca 2010 r.

DECYZJA nr DDK- 1/2010

I.

Na podstawie art. 28 ust. 1 w związku z art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 50, poz. 331; Dz. U. z 2007 r. Nr 99, poz. 660; Dz. U. z 2007 r. Nr 171, poz. 1206, Dz. U. z 2008 r. Nr 157 poz. 976, Dz. U. z 2008 r. Nr 223 poz. 1458, Dz. U. z 2009 r. Nr 18 poz. 97, Dz. U. z 2008 r. Nr 227 poz. 1505) **Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów**, po przeprowadzeniu **z urzędu** postępowania w sprawie praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów przeciwko Bankowi Zachodniemu WBK S.A. z siedzibą we Wrocławiu, polegającej na stosowaniu we wzorcu umownym pod nazwą „Taryfa Opłat i Prowizji pobieranych przez Bank Zachodni WBK S.A. za czynności bankowe dla ludności”, będącej integralną częścią „Umowy o udzielenie kredytu i wydanie płatniczej karty kredytowej” postanowienia umownego o treści:

Obsługa nieterminowej spłaty kwoty minimalnej – 40 zł

oraz **po uprawdopodobnieniu**, iż wyżej wymieniony przedsiębiorca stosuje postanowienie wzorca umowy, które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, tj. praktykę o której mowa w art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, w związku ze zobowiązaniem przedsiębiorcy do podjęcia działań zmierzających do zaniechania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów poprzez wyłączenie możliwości pobierania odsetek od przeterminowanego zadłużenia w czasie trwania umowy oraz nienaliczanie odsetek od opłaty za nieterminową spłatę kwoty minimalnej po wypowiedzeniu umowy tj. wprowadzenie do wzorca umownego pod nazwą „Umowa o udzielenie kredytu i wydanie płatniczej karty kredytowej” postanowienia o treści:

Bank będzie naliczał odsetki od zadłużenia przeterminowanego na rachunku karty jedynie w przypadku postępowania windykacyjnego po zakończeniu okresu wypowiedzenia umowy. Odsetki naliczane będą wg rocznej stopy oprocentowania zadłużenia przeterminowanego, która jest równa czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP obowiązującej na dzień

powstania zadłużenia przeterminowanego. Na dzień zawarcia niniejszej umowy powyższe oprocentowanie wynosi ...% w stosunku rocznym.

Oprocentowanie powyższe nie jest pobierane od opłaty z tytułu obsługi nieterminowej spłaty kwoty minimalnej

oraz do wzorca umownego pod nazwą „Regulamin wydawania i używania Kart Kredytowych BZ WBK” postanowienia o treści:

Odsetki powyższe nie są pobierane od opłaty z tytułu obsługi nieterminowej spłaty kwoty minimalnej, nakłada obowiązek wykonania tego zobowiązania.

II.

Na podstawie art. 28 ust. 2 w zw. z art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 50, poz. 331; Dz. U. z 2007 r. Nr 99, poz. 660; Dz. U. z 2007 r. Nr 171, poz. 1206, Dz. U. z 2008 r. Nr 157 poz. 976, Dz. U. z 2008 r. Nr 223 poz. 1458, Dz. U. z 2009 r. Nr 18 poz. 97, Dz. U. z 2008 r. Nr 227 poz. 1505) **Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustala termin wykonania przez Bank Zachodni WBK z siedzibą we Wrocławiu zobowiązania, o którym mowa w pkt I niniejszej decyzji do dnia 22 marca 2010 r.**

III.

Na podstawie art. 28 ust. 3 w zw. z art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 50, poz. 331; Dz. U. z 2007 r. Nr 99, poz. 660; Dz. U. z 2007 r. Nr 171, poz. 1206, Dz. U. z 2008 r. Nr 157 poz. 976, Dz. U. z 2008 r. Nr 223 poz. 1458, Dz. U. z 2009 r. Nr 18 poz. 97, Dz. U. z 2008 r. Nr 227 poz. 1505) Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nakłada na Bank Zachodni WBK z siedzibą we Wrocławiu obowiązek złożenia w terminie **do dnia 10 maja 2010 r.** informacji o stopniu realizacji zobowiązania, o którym mowa w pkt. I niniejszej decyzji poprzez dostarczenie dokumentów świadczących o zmianach kwestionowanej przez Prezesa UOKiK praktyki.

UZASADNIENIE

Dnia 17 lipca 2008 r. na podstawie art. 49 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 50, poz. 331; Dz. U. z 2007 r. Nr 99, poz. 660; Dz. U. z 2007 r. Nr 171, poz. 1206, Dz. U. z 2008 r. Nr 157 poz. 976, Dz. U. z 2008 r. Nr 233 poz. 1458, Dz. U. z 2009 r. Nr 18 poz. 97, Dz. U. z 2008 r. Nr 227 poz. 1505), zwanej dalej „uokik”, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, zwany dalej „Prezesem Urzędu”, wszczął z urzędu wobec Banku Zachodniego WBK S.A. z siedzibą we Wrocławiu przy ul. Rynek 9/11, zwanej dalej „Stroną postępowania, Bankiem”, postępowanie w sprawie uznania, iż stosowanie przez Bank postanowienia zawartego w „Taryfie Opłat i Prowizji pobieranych przez Bank Zachodni WBK S.A. za czynności bankowe dla ludności”, o treści: *Obsługa nieterminowej spłaty kwoty minimalnej – 40 zł*, stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, polegającą na stosowaniu postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada

1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296 ze zm.), zwanej dalej „k.p.c.”.

Strona postępowania w piśmie z dnia 5 sierpnia 2008 r. odniosła się do zarzutu zawartego w postanowieniu z dnia 17 lipca 2008 r.

W opinii Banku, opłata za nieterminową spłatę kwoty minimalnej nie jest prostą „sankcją” za nieprawidłowe zachowanie klienta – jest to opłata, której pobieranie jest uwarunkowane faktycznie ponoszonymi przez Bank kosztami, związanymi ze zjawiskiem łamania przez Klientów zawartej z Bankiem umowy, poprzez niedokonywanie spłaty kwoty minimalnej w umownym terminie jej płatności. Jak podkreślił w swoim piśmie Bank, opłata ta jest pobierana wyłącznie w przypadku, jeśli klient nie dokona w ustalonym terminie przynajmniej częściowej spłaty zobowiązania kredytowego wynikającego z umowy tj. 5% kwoty zadłużenia, a taka forma spłaty zadłużenia, powstałego w wyniku dokonywania transakcji przy użyciu karty kredytowej, jest cechą charakterystyczną tego produktu. Bank dodał, iż nieprawidłowe zachowanie klienta powoduje konieczność podejmowania przez Bank konkretnych działań, z którymi związane są określone nakłady finansowe, a z uwagi na fakt, że karta kredytowa jest produktem masowym – przyjęto w Banku rozwiązanie polegające na ustaleniu ryczałtowej opłaty – bowiem przy bardzo wielkiej liczbie klientów trudne jest technicznie zindywidualizowanie obsługi.

Zdaniem Banku, rezygnacja z jakichkolwiek opłat związanych z obiektywnie nieprawidłowym i niezgodnym z umową zachowaniem części Klientów, spowodowałaby negatywne skutki, zarówno poprzez konieczność przeniesienia kosztów związanych z obsługą zadłużenia przeterminowanego na innych klientów Banku, jak i znaczący wzrost ryzyka związanego z portfelem kart kredytowych oraz konieczność tworzenia wyższych rezerw obowiązkowych. Dodatkowo, Bank wskazał, iż w przypadku nieterminowej spłaty kwoty minimalnej nie dochodzi do podwójnego obciążania Klientów BZ WBK - posiadaczy kart kredytowych opłatą za nieterminową spłatę oraz odsetkami karnymi. Bank nie pobiera odsetek karnych w przypadku opóźnień w spłacie kwoty minimalnej. Odsetki karne są naliczane tylko w przypadku wypowiedzenia umowy kredytowej i nie spłacenia pozostałej do zapłaty należności wobec Banku, w dniu następującym po upływie okresu wypowiedzenia.

W ocenie Banku, opłata została skonstruowana jako ryczałtowa, a jej wysokość odzwierciedla uśrednioną kwotę środków finansowych zaangażowanych przez Bank w proces obsługi zadłużeń nie spłaconych w terminie i wynikających z obowiązujących Bank regulacji konsekwencji tego faktu. Ponadto Bank zaznaczył, iż gdy nieterminowa spłata kwoty minimalnej zdarzyła się klientowi po raz pierwszy lub wyniknęły inne sytuacje, które uzasadniają rezygnację Banku z poboru tej opłaty np. pomyłka klienta – Bank, co do zasady pozytywnie rozpatruje reklamacje naliczania opłaty za nieterminową spłatę kwoty minimalnej.

Do wyżej wskazanego pisma Bank załączył m.in.:

- Regulamin wydawania i używania kart kredytowych BZ WBK
- Taryfę Opłat i Prowizji pobieranych przez Bank Zachodni WBK S.A. za czynności bankowe dla ludności
- Wzór o udzielenie kredytu i wydanie płatniczej karty kredytowej
- Wzór umowy o wydanie dodatkowej karty kredytowej.

Bank Zachodni WBK S.A., w piśmie z dnia 5 września 2008 r. przedstawił dodatkowe wyjaśnienia wraz z dokumentami.

We wskazanym piśmie, Bank przedstawił propozycję wprowadzenia do Regulaminu wydawania i użytkowania kart kredytowych BZ WBK, postanowień o treści:

§8 Opłaty, prowizje i oprocentowanie

Odsetki od zadłużenia przeterminowanego

11. Odsetki od zadłużenia przeterminowanego naliczane są jedynie w przypadku postępowania windykacyjnego po wypowiedzeniu umowy. Odsetki naliczane są od momentu upływu okresu wypowiedzenia.

12. Odsetki naliczane są wg rocznej stopy oprocentowania zadłużenia przeterminowanego, która jest równa czterokrotności stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego obowiązującej na dzień powstania zadłużenia przeterminowanego.

Dodatkowo, Bank przekazał m. in. dokumenty związane z zarządzaniem wierzytelnościami klientów Banku Zachodniego WBK oraz procesem rozpatrywania reklamacji dla kart kredytowych, a także zestawienie kosztów procesu monitoringu dla kart kredytowych. Jednocześnie, Bank zaznaczył, iż ww. zmiany mogą zostać wprowadzone do wzorców umownych do dnia 31 grudnia 2008 r.

Pismem z dnia 30 czerwca 2009 r., Prezes Urzędu wezwał Bank do złożenia dodatkowych informacji mających na celu wyjaśnienie czy zaproponowane przez Bank sformułowanie: *Odsetki naliczane są od momentu upływu okresu wypowiedzenia* oznacza, iż odsetki, o których mowa będą naliczane za okres poczynając od dnia po upływie okresu wypowiedzenia, czy też czynność naliczenia odsetek zostanie wykonana po upływie okresu wypowiedzenia umowy, lecz odsetki obejmować będą również okres przed wypowiedzeniem umowy oraz czy odsetki naliczane będą od kwoty głównej zadłużenia, czy też obejmować będą kwotę główną wraz z innymi opłatami w tym opłatą za nieterminową spłatę zadłużenia.

W odpowiedzi na ww. pismo Prezesa UOKiK, w piśmie z dnia 17 lipca 2009 r., Bank wyjaśnił, iż propozycje postanowień o wyżej wskazanej treści zostały wprowadzone do regulaminu wydawania i użytkowania kart kredytowych BZ WBK na mocy Zarządzenia Członka Zarządu Banku nr 285/2008 z dnia 15 września 2008 r., które weszło w życie z dniem 22 września 2008 r.

Ponadto, jak wyjaśnił Bank, brzmienie postanowienia o treści *Odsetki naliczane są od momentu upływu okresu wypowiedzenia* oznacza, iż odsetki od zadłużenia przeterminowanego są naliczane wyłącznie za okres rozpoczynający się najwcześniej od pierwszego dnia po upływie okresu wypowiedzenia, a dokładniej w momencie, gdy rachunek karty kredytowej zostanie przeniesiony do windykacji.

Dodatkowo, Bank wskazał, iż do momentu przeniesienia rachunku karty kredytowej do windykacji Bank nalicza odsetki jedynie od kwot dokonanych transakcji, natomiast w przypadku rachunków windykowanych odsetki są naliczane zarówno od transakcji, jak i opłat, w tym opłaty za obsługę nieterminowej spłaty kwoty minimalnej. Jednocześnie, Bank wskazał, iż trwają intensywne prace informatyczne, które mają umożliwić, aby również w przypadku rachunków windykowanych odsetki od zadłużenia przeterminowanego naliczały się jedynie od transakcji i opłat z wyłączeniem opłaty za obsługę nieterminowej spłaty kwoty minimalnej.

Jednocześnie Bank wskazał zmiany wprowadzone we wzorcach umownych, w tym zmianę wprowadzającą nowy produkt (tj. kartę MasterCard<30). Z informacji przekazanych przez Bank wynika, że do wspomnianego produktu znajduje zastosowanie postanowienie dotyczące opłaty za nieterminową spłatę kwoty minimalnej. Ponadto Bank załączył do ww. pisma aktualnie wykorzystywane wzorce umowne dotyczące wydawania i użytkowania kart kredytowych przez klientów BZ WBK.

Pismem z dnia 16 lutego 2010 r., w związku ze spotkaniem przedstawicieli Banku Zachodniego WBK S.A. z przedstawicielami UOKiK, Bank przedstawił wyjaśnienia dotyczące zmiany zasad pobierania opłaty za obsługę nieterminowej spłaty kwoty minimalnej. Zgodnie z założeniami, Bank wskazał, iż opłata za obsługę nieterminowej spłaty kwoty minimalnej pozostanie w Taryfie opłat i prowizji, odsetki od zadłużenia przeterminowanego na karcie będą mogły być pobierane wyłącznie po zakończeniu wypowiedzenia umowy z wyłączeniem opłaty za nieterminową spłatę kwoty minimalnej, od której takie odsetki nie będą pobierane.

Ponadto, Bank zobowiązał się do wprowadzenia zmian we wzorcach umownych do dnia 22 marca 2010 r., tj. do „Umowy o udzielenie kredytu i wydanie płatniczej karty kredytowej” postanowienia o treści:

Bank będzie naliczał odsetki od zadłużenia przeterminowanego na rachunku karty jedynie w przypadku postępowania windykacyjnego po zakończeniu okresu wypowiedzenia umowy. Odsetki naliczane będą wg rocznej stopy oprocentowania zadłużenia przeterminowanego, która jest równa czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP obowiązującej na dzień powstania zadłużenia przeterminowanego. Na dzień zawarcia niniejszej umowy powyższe oprocentowanie wynosi ...% w stosunku rocznym.

Oprocentowanie powyższe nie jest pobierane od opłaty z tytułu obsługi nieterminowej spłaty kwoty minimalnej

oraz do wzorca umownego pod nazwą „Regulamin wydawania i używania Kart Kredytowych BZ WBK” postanowienia o treści:

Odsetki powyższe nie są pobierane od opłaty z tytułu obsługi nieterminowej spłaty kwoty minimalnej.

Jednocześnie, Bank wskazał, iż projektowane zmiany ingerują w dwa główne systemy informatyczne Banku, uczestniczące w procesie monitoringu kredytowego. Ze względu na wysoki stopień szczegółowości zmian, Bank musi przeprowadzić testy przyjętych rozwiązań. Całość rozwiązań systemowych i informatycznych, zapewniających naliczanie opłat i odsetek zgodnie z powyższymi zasadami Bank zobowiązuje się wprowadzić do dnia 22 marca 2010 r.

Zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 10 k.p.a., Bank przed wydaniem Decyzji miał możliwość zapoznania oraz wypowiedzenia się co do zebranych dowodów, z czego jednak w wyznaczonym terminie nie skorzystał.

Prezes Urzędu ustalił, co następuje:

Bank Zachodni WBK Spółka Akcyjna z siedzibą we Wrocławiu został zarejestrowany w Rejestrze Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem 000 000 8723. Przedmiotem działalności gospodarczej Banku jest m.in. pozostałe pośrednictwo pieniężne oraz pozostała finansowa działalność usługowa z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszy emerytalnych.

W ramach prowadzonej działalności gospodarczej Bank Zachodni WBK S.A. oferuje konsumentom karty kredytowe oraz posługuje się w obrocie z konsumentami wzorcem umowy *Regulamin wydawania i używania kart kredytowych BZ WBK*, zwanym dalej „Regulaminem”, *Taryfą Opłat i Prowizji pobieranych przez Bank Zachodni WBK S.A. za czynności bankowe dla ludności*, zwanej dalej „Taryfą Opłat i Prowizji”, które są integralną częścią wzorca umownego pod nazwą *Umowa o udzielenie kredytu i wydanie płatniczej karty kredytowej*, zwanej dalej „Umową o udzielenie kredytu” w rozumieniu art. 384 § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93 z późn. zm.), zwanej dalej „k.c.”. Taryfa Opłat i Prowizji zawiera postanowienie następującej treści: „*Obsługa nieterminowej spłaty kwoty minimalnej – 40 zł*”.

W Rejestrze postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c., dalej zwanym „Rejestrem”, w dniu 22 marca 2006 r. zamieszczono następującą klauzulę:

- nr 623 o treści: „*Opłata za spóźnioną spłatę minimalnej kwoty – 49 zł*” wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 2 lutego 2005 r., Sygn. akt XVII AmC 42/04.

Wskazane wyżej wzorce umowne do dnia 22 września 2008 r. nie zawierały postanowienia wyłączającego możliwość pobierania przez Bank odsetek za opóźnienie w spłacie zadłużenia oprócz opłaty za nieterminową spłatę kwoty minimalnej.

Zarządzeniem Członka Zarządu Banku nr 285/2008 z dnia 15 września 2008 r., które weszło w życie 22 września 2008 r. Bank zmienił obowiązujące wzorce umowne, uzupełniając Regulamin o m.in. postanowienie, zgodnie z którymi odsetki od zadłużenia przeterminowanego pobierane są wyłącznie na etapie postępowania windykacyjnego i są naliczane od momentu upływu okresu wypowiedzenia, tj:

§ 8 Opłaty, prowizje i oprocentowanie

Odsetki od zadłużenia przeterminowanego

11. Odsetki od zadłużenia przeterminowanego naliczane są jedynie w przypadku postępowania windykacyjnego po wypowiedzeniu umowy. Odsetki naliczane są od momentu upływu okresu wypowiedzenia.

12. Odsetki naliczane są wg rocznej stopy oprocentowania zadłużenia przeterminowanego, która jest równa czterokrotności stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego obowiązującej na dzień powstania zadłużenia przeterminowanego.

Przesłane przez Bank wraz z pismem z dnia 16 lutego 2010 r. wzorce umowne zawierają wyżej zacytowane postanowienia. Jednocześnie brak jest innych dodatkowych postanowień regulujących kwestię spłaty zadłużenia przeterminowanego.

Oceniając przedstawiony stan faktyczny Prezes Urzędu zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 24 ust. 1 *uokik*, *zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów*. Natomiast art. 24 ust. 2 pkt 1 *uokik* stanowi między innymi, iż *przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego*. Uznanie praktyki przedsiębiorcy za niedozwoloną wymaga więc spełnienia następujących przesłanek:

1. działania przedsiębiorcy,
2. bezprawności tego działania,
3. naruszenia zbiorowego interesu konsumentów.

Ad 1

Artykuł 4 pkt 1 *uokik* pojęcie przedsiębiorcy definiuje jako przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2007 r. Nr 155, poz. 1095 ze zm.), zwanej dalej „*usdg*”.

Artykuł 2 *usdg* definiuje działalność gospodarczą jako zarobkową działalność wytwórczą, handlową, budowlaną, usługową oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i eksploatację zasobów naturalnych, a także działalność zawodową wykonywaną w sposób zorganizowany i ciągły. Przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 ust. 1 tej ustawy jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną - wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą.

Bank Zachodni WBK S.A. z siedzibą we Wrocławiu jest podmiotem wpisanym do Krajowego Rejestru Sądowego – Rejestru Przedsiębiorców pod numerem KRS 000 000 8723. Prowadzona działalność gospodarcza wykonywana jest w sposób zorganizowany i ciągły, z uwagi na co, należy stwierdzić, iż Strona postępowania jest przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 pkt 1 *uokik*.

Ad 2

Bezprawność to sprzeczność zachowania z przepisami prawa. Bezprawność jest czynnikiem o charakterze obiektywnym, niezależnym od wystąpienia szkody, czy od zamiaru podmiotu dopuszczającego się działań bezprawnych. Zgodnie z art. 24 ust. 2 pkt 1 *uokik* przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ *k.p.c.*

Mówiąc o wzorcach umowy w rozumieniu art. 384 *k.c.* należy mieć na uwadze wszelkie jednostronnie przygotowane przed zawarciem umowy, gotowe klauzule umowne, które w praktyce mogą przyjąć postać ogólnych warunków umów, wzorów umów, regulaminów. Wzorzec umowy stosowany w obrocie z konsumentami może zostać poddany tzw. kontroli abstrakcyjnej na podstawie przepisów zawartych w art. 479³⁶ – 479⁴⁵ *k.p.c.*, dokonywanej niezależnie od tego, czy wzorzec był, czy też nie był zastosowany w konkretnej umowie. Kontrola taka obejmuje klauzule pojedyncze lub zbiorowe (cały wzorzec lub jego fragment).

Oceny postanowień w wypadku kontroli abstrakcyjnej dokonuje Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, dalej „SOKiK”, i wyłącznie do kompetencji tego Sądu należy uznanie postanowień wzorców umownych za niedozwolone. Artykuł 479⁴³ k.p.c. rozszerza prawomocność wyroku wydanego w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone na osoby trzecie. Przepis art. 479⁴³ k.p.c. stanowiąc, iż wyrok ma skutek wobec osób trzecich, nie ogranicza w żaden sposób kategorii tych podmiotów. *Lege non distigente*, wyrok ma skutek wobec wszystkich, tzn. zarówno wobec przedsiębiorcy, który klauzulę wprowadził do swoich wzorców umów, jak i do każdego innego przedsiębiorcy, stosującego własne warunki umów. Należy zatem przyjąć, iż wyrok SOKiK od chwili wpisania klauzuli do rejestru prowadzonego przez Prezesa UOKiK wywiera skutek względem wszystkich uczestników obrotu. Oznacza to, że żaden z podmiotów uczestniczących w obrocie prawnym – wykorzystując nienegocjowane indywidualnie wzorce umów – nie może posługiwać się przedmiotowym postanowieniem. Powyższe stanowisko potwierdził Sąd Najwyższy, który w uchwale z dnia 13 lipca 2006 r. (sygn. III SZP 3/06) orzekł, że zakaz stosowania postanowienia wpisanego do rejestru niedozwolonych klauzul umownych obejmuje wszystkich przedsiębiorców stosujących wzorce umów w obrocie z konsumentami, a nie tylko tych, których dotyczył wyrok będący podstawą wpisu do rejestru.

W tym miejscu należy podkreślić, iż dla uznania, że klauzula wpisana do rejestru i klauzula z nią porównywana są tożsame w treści nie jest konieczna dokładna literalna identyczność tych postanowień. Rozbieżność użytych wyrażeń, zmiana szyku zdania czy zastosowanie synonimów nie eliminuje bowiem abuzywnego charakteru ocenianego postanowienia.

Powyższe stanowisko Prezesa Urzędu potwierdza orzecznictwo Sądu Najwyższego, (por. ww. uchwała SN), (...) *stosowanie postanowień wzorców umów o treści tożsamej z treścią postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wpisanych do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴³ § 2 k.p.c., może być uznane w stosunku do innego przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów (...)*. W uzasadnieniu do powyższej uchwały Sąd uznał m.in., że (...) *praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów art. 23a uokik [obecnie art. 24 uokik] obejmuje również przypadki wprowadzania jedynie zmian kosmetycznych polegających na przedstawieniu wyrazów lub zastąpieniu jednych wyrazów innymi, jeżeli tylko wykładnia postanowienia pozwoli stwierdzić, że jego treść mieści się w hipotezie zakazanej klauzuli. Stosowanie klauzuli o zbliżonej treści do klauzuli wpisanej do rejestru godzi przecież tak samo w interesy konsumentów, jak stosowanie klauzuli identycznej, co wpisana do rejestru (...)*. Przyjęta powyżej rozszerzająca wykładnia art. 23a uokik znajduje również uzasadnienie w dyrektywach 93/13 oraz 98/27 a także orzecznictwie ETS dotyczącym zasady efektywności (...).

Z treści art. 24 ust. 2 pkt 1 uokik wynika, że przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do Rejestru, o czym stanowi art. 479⁴⁵ k.p.c. Tym samym, dla stwierdzenia stosowania praktyki, polegającej na bezprawnym naruszeniu zbiorowych interesów konsumentów poprzez stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do Rejestru konieczne jest wykazanie spełnienia przesłanki bezprawności przejawiającej się w stosowaniu przez przedsiębiorcę w obrocie z konsumentami postanowienia wzorca umownego o treści tożsamej z wpisem do Rejestru dokonany przez Prezesa Urzędu na mocy stosownego orzeczenia SOKiK.

Zbadanie przez Prezesa Urzędu postanowień wzorca umowy stosowanego przez Bank Zachodni WBK S.A. doprowadziło do postawienia Bankowi zarzutu stosowania praktyki

naruszającej zbiorowe interesy konsumentów poprzez stosowanie postanowień wzorców umownych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c.

Analiza Taryfy Opłat i Prowizji wykazała, że treść postanowienia *Obsługa nieterminowej spłaty kwoty minimalnej – 40 zł* może być tożsama z treścią postanowienia uznanego za niedozwolone prawomocnym wyrokiem SOKiK z dnia 2 lutego 2005 r., Sygn. akt XVII Amc 42/04, które zostało wpisane do Rejestru pod nr 623 - *opłata za nieterminową spłatę kwoty minimalnej – 49 zł*.

Odnosząc się do przedstawionego w piśmie z dnia 5 sierpnia 2008 r. uzasadnienia Banku Zachodniego WBK S.A., iż opłata ta jest uwarunkowana ponoszonymi przez Bank kosztami, należy wskazać, iż przedmiotem postępowania nie jest sam fakt pobierania tejże opłaty, lecz możliwość kumulacji sankcji dla konsumenta za to samo zdarzenie.

Uprawnienie bowiem do pobierania opłat i prowizji za wykonane czynności przez Bank wynika z obowiązujących przepisów prawa przyznającym bankom ogólną kompetencję bez materialnej podstawy do ich pobierania. Należy podkreślić, iż wszelkie postanowienia, dotyczące opłat i prowizji pobierane przez Banki mogą być kontrolowane na takich samych zasadach jak inne postanowienia zawarte we wzorcach umownych. Podstawą kontroli treści umów w obrocie konsumenckim jest bowiem art. 385¹ k.c. Natomiast, stosowanie przez przedsiębiorcę postanowienia wzorca umownego uznanego za niedozwolone i wpisanego do rejestru postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone, które prowadzi Prezes UOKiK jest działaniem bezprawnym.

Należy wskazać, iż Bank w złożonych wyjaśnieniach stwierdził, że nie pobiera odsetek za opóźnienie w rozumieniu art. 481 k.c., a zatem nie dochodzi do podwójnego sankcjonowania opóźnienia tej samej kwoty za ten sam okres. Jednakże analiza wzorców umownych, przekazanych Prezesowi Urzędu nie wykazała w ich treści postanowienia, wyłączającego zastosowanie art. 481 § 1 k.c., który stanowi, iż *jeżeli dłużnik spóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi*, a więc pobierania w czasie trwania umowy wyłącznie opłaty za nieterminową spłatę kwoty minimalnej, jak również wyłączenia tejże opłaty z ogólnej kwoty, od jakiej naliczane są odsetki za opóźnienie za okres po wypowiedzeniu umowy.

Zatem na podstawie ustalonego stanu faktycznego sprawy, można byłoby stwierdzić, że istnieje potencjalnie możliwość żądania od konsumenta odsetek ustawowych wynikających z art. 481 § 1 k.c. oraz dodatkowych odsetek w postaci opłaty za obsługę nieterminowej spłaty. Konsument mógł więc zostać podwójnie ukarany za to samo zdarzenie.

Mając na uwadze, że sfera praw i obowiązków przedsiębiorcy będącego stroną postępowania wszczętego przez Prezesa UOKiK na podstawie art. 49 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zostaje ukształtowana poprzez treść wyroku, którego dany przedsiębiorca nie był stroną, bowiem rejestr niedozwolonych postanowień umownych staje się *quasi* źródłem prawa, w ocenie Prezesa Urzędu, wskazane jest uwzględnienie następujących kryteriów tożsamości klauzul: tożsamość stosunków prawnych, których dotyczy klauzula kwestionowana i klauzula wpisana do rejestru oraz tożsamość treści klauzuli kwestionowanej z treścią klauzuli wpisanej do rejestru.

Wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 2 lutego 2005 r. (Sygn. akt. XVII AmC 42/04) dotyczył postanowienia umowy o treści: „opłata za spóźnioną spłatę kwoty minimalnej – 45 zł”, zawartego w „Regulaminie kart kredytowych Raiffeisen Bank Polska

S.A.”. Istota sporu sprowadzała się do oceny charakteru przytoczonego powyżej postanowienia.

SOKiK w uzasadnieniu do wyroku z dnia 2 lutego 2005 r., Sygn. akt XVII AmC 42/04, uznając postanowienie umowne o treści: *opłata za nieterminową spłat kwoty minimalnej - 45 zł* za klauzulę abuzywną potwierdził wskazany przez Prezesa Urzędu tok rozumowania, stwierdzając: (...) *Opłata za spóźnioną spłatę kwoty minimalnej nie jest karą umowną. Zgodnie bowiem z art. 483 § 1 k.c., kara umowna może być zastrzeżona jedynie za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania niepieniężnego. Stanowisko takie prezentowane jest zarówno w literaturze (Komentarz do kodeksu cywilnego pod red. G. Bienka, Wydawnictwo Prawnicze t.l.) jak i w orzecznictwie (uchwała SN z dnia 26 września 1969 r., III CZP 8/69 opubl. OSNCP 1970, z.6, poz. 97, uchwała SN z dnia 15 maja 1976 r., III CZP 2/76 opubl. OSNCP 1977, z.4, poz.66). W istocie więc, opłata przewidziana przedmiotowym postanowieniem jest zastrzeżeniem dodatkowych odsetek za opóźnienie w spłacie kwoty minimalnej. Ani bowiem ta, ani żadna inna klauzula wzorca umowy, nie wyłącza zastosowania art. 481 § 1 k.c. i umożliwia pozwanemu żądanie na tej podstawie także odsetek ustawowych.*

Istotą sporu w rozpatrywanej przez SOKiK sprawie, było więc nie tylko brzmienie stosowanego przez przedsiębiorcę postanowienia, ale także skutki zamieszczenia niedozwolonej klauzuli z jednoczesnym brakiem wyłączenia możliwości pobierania przez bank dodatkowych odsetek za opóźnienie wynikających z kodeksu cywilnego.

W ocenie Prezesa Urzędu, w przedmiotowej sprawie bez znaczenia powinno pozostać zatem oświadczenie Banku, iż nie obciąża on posiadacza karty odsetkami w oparciu o art. 481 § 1 k.c., skoro zarówno brzmienie postanowienia stosowanego przez Bank, jak również stan faktyczny polegający na braku wyłączenia możliwości pobierania odsetek ustawowych mogą być zbieżne, tak z brzmieniem samej klauzuli wpisanej do rejestru niedozwolonych postanowień umownych, jak i ze stanem faktycznym rozpatrywanym przez SOKiK.

Reasumując, postępowanie przed Prezesem Urzędu może wskazywać na tożsamość stosunków prawnych, w których użyta została klauzula. Ponadto, podobieństwo stanu faktycznego będącego podstawą oceny abuzywności oraz cel zamieszczenia klauzuli mógł pozwolić na zakwalifikowanie postanowienia „Obsługa nieterminowej spłaty kwoty minimalnej – 40 zł” jako tożsamego z postanowieniem wpisanym do rejestru o treści „opłata za opóźnioną spłatę minimalnej kwoty – 45 zł”. Także uzasadnienie wyroku SOKiK-u, będącego podstawą wpisu do rejestru niedozwolonego postanowienia umownego, potwierdza przyjęty przez Prezesa UOKiK tok rozumowania, przyjęty w niniejszym postępowaniu.

Dodatkowo, należy wskazać, iż zmiany wzorców umownych dokonane przez Bank we wrześniu 2008 r., a wprowadzające zasadę naliczania odsetek od zadłużenia przeterminowanego jedynie w przypadku postępowania windykacyjnego po wypowiedzeniu umowy, w ocenie Prezesa Urzędu nie były wystarczające do wyeliminowania możliwości kumulacji sankcji. Taka bowiem możliwość w dalszym ciągu istniała poprzez pobierania odsetek nie tylko od kwoty przeterminowanego zadłużenia, lecz także na etapie postępowania windykacyjnego od opłaty za nieterminową spłatę kwoty minimalnej, a zatem nie tylko od już zastosowanej sankcji ale za okres trwania umowy, bowiem wówczas naliczana jest opłata za nieterminową spłatę kwoty minimalnej.

A zatem, w rozpatrywanej sprawie bezprawność działania Strony postępowania w świetle art. 24 ust.1 *uokik* mogła polegać na wprowadzeniu do obrotu postanowień umownych bezwzględnie przez prawo zakazanych, które znajdują się w Rejestrze niedozwolonych postanowień umownych o którym stanowi art. 479⁴⁵ *k.p.c.*

Tak więc należy uznać, że ustalony stan faktyczny sprawy mógł uzasadniać stwierdzenie drugiej z wymienionych powyżej przesłanek, tj. bezprawności działań przedsiębiorcy.

W toku postępowania Bank Zachodni WBK S.A., przedstawił propozycję zmian we wzorcach umownych i zobowiązanie do ich wprowadzenia do dnia 22 marca 2010 r.

Celem projektowanych zmian jest pobieranie w czasie trwania umowy wyłącznie opłaty za nieterminową spłatę kwoty minimalnej, jak również wyłączenie tejże opłaty z ogólnej kwoty, od jakiej naliczane są odsetki za opóźnienie za okres po wypowiedzeniu umowy.

Ad 3

Przepisy *uokik* nie definiują pojęcia zbiorowego interesu konsumentów. Z całą pewnością mamy do czynienia z takim interesem, gdy działania przedsiębiorcy dotyczą zbiorowości i mogą dotknąć każdego potencjalnego klienta tego przedsiębiorcy, czyli gdy są powszechne.

W niniejszej sprawie mamy do czynienia z naruszeniem praw nieograniczonej grupy konsumentów, którzy mogli skorzystać ze świadczonych przez Stronę postępowania usług poprzez podpisanie Umowy o udzielenie kredytu przez nią stosowanej, której integralną częścią był Regulamin oraz Taryfa Opłat i Prowizji, w której zamieszczone zostało postanowienie o treści tożsamej z postanowieniem wpisanym do Rejestru.

Należy podkreślić, że w rozpatrywanym stanie faktycznym bezprawne zachowanie Strony postępowania nie dotyczy interesów poszczególnych osób, których sprawy mają charakter jednostkowy, indywidualny i nie dający się porównać z innymi, lecz mamy do czynienia z naruszonymi uprawnieniami określonego kręgu usługobiorców, których sytuacja jest identyczna i wspólna dla całej, licznej grupy obecnych i przyszłych jej kontrahentów.

Mając powyższe na względzie, należy uznać, iż opisane działania Strony postępowania mogły godzić w zbiorowy interes konsumentów, a tym samym mogła zostać spełniona trzecia z wymienionych wyżej przesłanek do stwierdzenia praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów.

Zgodnie z art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jeżeli zostanie uprawdopodobnione, że przedsiębiorca stosuje praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, a przedsiębiorca ten zobowiąże się do podjęcia lub zaniechania określonych działań zapobiegających naruszeniom, Prezes Urzędu może, w drodze decyzji, nałożyć obowiązek wykonania tych zobowiązań.

Ponadto, stosownie do art. 28 ust.2 w decyzji, o której mowa w ust.1, Prezes Urzędu może określić termin wykonania tych zobowiązań, a zgodnie z art. 28 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nakłada na przedsiębiorcę obowiązek złożenia w wyznaczonym w sentencji decyzji terminie informacji o stopniu realizacji zobowiązań (II i III punkt sentencji).

Zgodnie z deklaracją Banku, Bank planuje do 22 marca 2010 r. wycofać się ze stosowania praktyki wskazanej w pkt I sentencji.

Mając powyższe na uwadze, stosownie do treści art. 28 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu zobowiązał Bank do przekazania w terminie do dnia 10 maja 2010 r. dokumentów świadczących o zmianach kwestionowanej przez Prezesa UOKiK praktyki, tj. wszystkich wzorców umownych (w szczególności regulaminów oraz

ogólnych warunków umowy) regulujących kwestię pobierania opłaty za obsługę nieterminowej spłaty kwoty minimalnej.

Biorąc pod uwagę powyższe, Prezes Urzędu stwierdził, iż istnieją przesłanki wystarczające do nałożenia na Bank, w drodze decyzji, na podstawie przepisu art. 28 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, obowiązku wykonania przedmiotowych zobowiązań oraz złożenia w wyznaczonym w sentencji decyzji terminie informacji o stopniu realizacji zobowiązań (III punkt sentencji).

Mając powyższe na uwadze, należało orzec jak w sentencji.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 *uokik* w zw. z art. 479²⁸ § 2 *k.p.c.* oraz w zw. z art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 50, poz. 331 ze zm.) od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwóch tygodni od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

z up. Prezesa
Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
Zastępcą Dyrektora
Departamentu Polityki Konsumentckiej
Izabela Szewczyk

Otrzymują:

1) Bank Zachodni WBK S.A..

ul. Rynek 9/11
50-950 Wrocław

2) a/a